

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Graaf Jansdijk 471

Knokke-Heist, West-Vlaanderen

2025F164

ARCHEOLOGIENOTA

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Wouter Van Goidsenhoven

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2025

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	3
1.1 Administratieve gegevens	3
1.2 Synthese	5
1.3 Gemotiveerd advies	6
BIBLIOGRAFIE	7
BIJLAGE	8

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de verbouwing van een boerderij voor hoefvetoerisme in Knokke-Heist, provincie West-Vlaanderen. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 23 264 m², de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 8626 m²

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als landschappelijk waardevol agrarisch gebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 5000 m² bedraagt.

RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2025F164	
ERKENNINGNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 77774	Y ₁ : 225773
	X ₂ : 78280	Y ₂ : 226135
KADASTER	Knokke-Heist Afdeling 3, Knokke, Sectie K, Nummers 284K, 284G, 282E, 284L	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1	

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

1.2 Synthese

De opdrachtgever plant de ontwikkeling van boerderij voor hoevertoerisme aan de Graaf Jansdijk te Knokke, deelgemeente van Knokke-Heist. Het volledige onderzoeksgebied is ca. 23 264 m² groot. In eerste instantie worden meerdere stallen en sleufsilos gesloopt. De stal in de zuidwestelijke hoek van het terrein is voorzien van een mestkelder. Tevens worden in het kader van de geplande werken meerdere oudere hoevegebouwen verbouwd, hierbij wordt de vloer vervangen. Eén structuur blijft behouden in het kader van de geplande ingrepen. Vervolgens wordt een nieuwe stal gebouwd, wordt een nieuwe inrijlaan en verharding aangelegd en omgevingsaanleg gerealiseerd. De nieuwe stal valt samen met deze die gesloopt wordt. De gecombineerde oppervlakte van deze ingrepen bedraagt ca. 8626 m². Deze vormen geen aaneengesloten geheel.

Knokke is gelegen ter hoogte van een grote zee-engte, meer bepaald de Zwingeuil. Het plangebied bevindt zich op meer dan 3 km ten oosten van het centrum van Knokke. De samengestelde Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied dan ook een profiel weer waarvan de top bestaat uit geulafzettingen van het Holoceen. In het noorden van het plangebied kunnen bovenop deze geulafzettingen jongere duinafzettingen aanwezig zijn. Deze grote getijdengeulen blijven nog lang actief maar verplaatsen zich wel doorheen de tijd. In de volle middeleeuwen worden deze dichtgeslibde geulen ingepolderd en geschikt gemaakt voor permanente bewoning en akkerbouw. De bodemkaart geeft echter ter hoogte van het plangebied kleiige schorgronden en duingronden op polderafzettingen weer. Vanwege het dynamische afzettingsmilieu is er ter hoogte van het plangebied geen verwachting inzake de aanwezigheid van in-situ bewaarde artefactensites. Wel dient op basis van de beschikbare informatie rekening gehouden te worden met de mogelijke aanwezigheid van meerdere archeologisch relevante horizonten.

Uit het cartografische materiaal kan afgeleid worden dat het plangebied gelegen is in de Oude Hazegraspolder. Deze polder wordt in het noorden begrenst door een dijk die het verloop volgt van de huidige Hazegrasstraat, in het zuiden door de Graaf Jansdijk. Op de Deventerkaart is nog geen bebouwing weergegeven ter hoogte van het plangebied. Op de Ferrariskaart daarentegen is wel bebouwing weergegeven ter hoogte van het plangebied. Vermoedelijk betreft dit de oudere voorloper van de huidige hoeve. Ze bestaat uit 2 gebouwen, moestuin en grasland. Op het 19^e-eeuwse kaartmateriaal is te zien dat het gebouwenbestand ter hoogte van het plangebied is uitgebreid. Op de kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw kan de 19^e-eeuwse gebouwenconfiguratie nog herkend worden. Ook op het oudste luchtbeeld kan deze configuratie nog herkend worden. Op de jongere luchtopnames is te zien hoe de aanwezige infrastructuur stelselmatig wordt uitgebreid. Op het beeld van 2000-2003 is de huidige toestand voor het grootste deel te herkennen. Het gebouwenbestand blijft echter wijzigen tot aan het beeld van 2013. Ongetwijfeld hebben al deze werken reeds een impact gehad op het bodemarchief.

In de ruime omgeving van het onderzoeksgebied is nog maar in beperkte mate archeologisch onderzoek verricht. Tijdens het onderzoek aan de 'Witte Hoeve' ten oosten van het plangebied werden voornamelijk restanten uit de vroegmoderne periode en jongere verbouwingen in kaart gebracht en onderzocht. De gekende waarden rondom het onderzoeksgebied betreffen dan ook voornamelijk cartografische indicatoren van dijklichamen, vaarten en sloten en vroegmoderne infrastructuur. De Zwingeuil was ook van

groot strategisch belang. Langsheen de flanken van de geul werden dan ook meerdere forten opgericht. Zo bevinden er zich ten noorden en oosten van het plangebied nog relictten van de Staats-Spaanse linies uit de Tachtigjarige oorlog ofte de Cantelmolinie. Een deel van de aanwezige kanalen en dijken maakten ook deel uit van deze militaire infrastructuur. Ten noorden van het plangebied, langs de grens met Nederland werd tijdens WOI ook een bunkerlinie uitgebouwd. Deze Hollandstelling was een weerstandslinie die een geallieerde aanval doorheen het neutrale Nederland moest ontmoedigen.

Hoewel in de omgeving van het onderzoeksgebied uitgegaan dient te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed wordt, vanwege de reeds aanwezige infrastructuur, verspreide karakter van de ingrepen en de onregelmatig vorm ervan een doorlopend onderzoekstraject als weinig zinvol ingeschat.

1.3 Gemotiveerd advies

Met betrekking tot de geplande werkzaamheden worden geen bijkomende onderzoeksdaten aanbevolen. Vooreerst moet er op gewezen worden dat de geplande ingrepen geen aaneengesloten geheel vormen waardoor het ruimtelijk kader relatief beperkt is. Daarnaast moet gewezen worden op de reeds aanwezige infrastructuur. Ter hoogte van de bestaande stallen en verharding kan redelijkerwijs reeds uitgegaan worden van een deels gefragmenteerd bodemarchief. Hoewel geenszins gesteld kan worden dat het terrein vlakdekkend is verstoord kan redelijkerwijs wel aangenomen worden dat funderingen, leidingen, putten e.d. het bodemarchief reeds sterk hebben versnipperd. Daarnaast moet er tevens op gewezen worden dat het gros van de geplande werken samenvalt met reeds aanwezige infrastructuur die gesloopt wordt. De kans dat verder onderzoek onder deze aanwezige bebouwing en verharding nog leidt tot wezenlijke kenniswinst wordt dan ook als minimaal ingeschat. Enkel ter hoogte van de geplande groenaanleg en vijver is nog geen infrastructuur aanwezig. Deze ingrepen zijn echter dermate beperkt in oppervlakte (<1000 m²) waardoor het ruimtelijke kader niet zal toelaten om de onderlinge relatie van eventueel aanwezige sporen te evalueren, hetgeen een gedegen interpretatie sterk bemoeilijkt. Indien rekening gehouden wordt met het verspreide karakter van de geplande ingrepen, de relatief beperkte oppervlakte van deze ingrepen en de ingeschatte mate van verstoring kan enkel geconcludeerd worden dat de kans op wezenlijke kenniswinst of nieuwe inzichten bij verder onderzoek zeer beperkt is. Veel meer dan een quasi contextloze indicatie voor aanwezigheid in het verleden kan bij verder onderzoek niet verwacht worden. Vanwege dit gebrek aan potentiële kenniswinst wordt een doorlopend onderzoekstraject dan ook als weinig zinvol ingeschat.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Niet van toepassing

KAARTMATERIAAL

Niet van toepassing

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroerendergoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroerendergoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
--	---

